

LR Prezidentūrai
LR Seimo nariams
LR Vyriausybei
LR Teisingumo ministerijai

2019-12-03 Nr. 19/12/01

KREIPIMASIS DĖL NUO 2020 M. ĮSIGALIOSIANČIŲ LR MEDIACIJOS ĮSTATYMO 20 STR. PATAISŲ

Lietuvoje kas trečia moteris patiria smurtą artimoje aplinkoje, todėl pati nesaugiausia vieta moteriai vis dar yra jos namai. 2018 m. užregistruoti 9529 nusikaltimai dėl smurto artimoje aplinkoje. 2019 m. Moterų informacijos centro atliktos apklausos duomenimis, net 60 proc. nuo smurto artimoje aplinkoje nukentėjusių asmenų niekur nesikreipė pagalbos.

Nuo 2012 m. Lietuvoje veikia Specializuotos pagalbos centrai (toliau – SPC), kurių konsultantai informuoja ir konsultuoja nuo smurto artimoje aplinkoje nukentėjusius asmenis, teikia specializuotą psichologinę ir teisinę pagalbą, tarpininkauja nukentėjusiam asmeniui bendraujant su kitomis institucijomis.

Laikotarpiu nuo 2019 m. sausio 1 d. iki rugsėjo 30 d. Specializuotos pagalbos centrai suteikė pagalbą 8185 nuo smurto artimoje aplinkoje nukentėjusiems asmenims (6852 moterims, 1274 vyrams, 59 nepilnamečiams asmenims), iš kurių - 357 neįgalūs asmenys.

Specializuotos pagalbos centrai atkreipia dėmesį į tai, kad Lietuvoje nuo 2020 m. sausio 1 d. įsigaliosiančios LR Mediacijos įstatymo¹ pataisais įteisins privalomą mediaciją šeimos ginčų atvejais. LR Mediacijos įstatymo 20 straipsnio 1 punkte numatoma, kad privalomoji mediacija bus taikoma sprendžiant šiuos ginčus: 1) šeimos ginčus, nagrinėjamus ginčo teiseną Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka; 2) kitais įstatymų nustatytais atvejais. Pažymėtina, kad sprendžiant dėl šių įstatymo pataisų priėmimo nebuvo diskutuojama su pilietine visuomene ir organizacijomis, teikiančiomis pagalbą nuo smurto artimoje aplinkoje nukentėjusiems asmenims.

Šeimos ginčai yra ypatingai jautri sritis, kurioje dažni smurto artimoje aplinkoje atvejai. Smurtas nuo ginčo skiriasi tuo, kad smurto atveju šalių padėtis yra nelygiavertė, viena iš šalių naudoja manipuliacijas, kai tuo tarpu kita šalis jaučia baimę.

Vadovaujantis 1995 m. Lietuvoje ratifikuota Jungtinių Tautų konvencija dėl visų formų diskriminacijos prieš moteris panaikinimo (CEDAW), smurto artimoje aplinkoje atvejais mediacija negalima. Tokiais atvejais privaloma mediacija laikoma smurtą įteisinančia priemone ir vertinama kaip antrinė viktimizacija, kuomet auka verčiama bendrauti ir diskutuoti su smurtautoju. 2019 m. lapkričio

¹ LR Mediacijos įstatymas, Žin. 2008, Nr. [XIII-534](#), 2017-06-29, paskelbta TAR 2017-07-12, i. k. 2017-12053

Registracijos adresas: Smilčių g. 6 LT-92276, Klaipėda. Adresas korespondencijai: Vilniaus g. 18, Kretinga, LT-03228, Kretinga, el.paštas lmtiasociacija@gmail.com, Įmonės kodas 304936989 A/s LT077044060008260880 AB SEB bankas

8 d CEDAW Komitetas savo rekomendacijose² Lietuvai pabrėžia, kad būtina iš naujo įvertinti teisės aktus, įteisinančius privalomą mediaciją, dėl neigiamos įtakos nuo smurto artimoje aplinkoje nukentėjusioms moterims ir pakartotinės jų reviktimizacijos pavojaus.

Mediacijos taikymas privaloma tvarka prieštarauja esminiam mediacijos savanoriškumo principui. Specializuotos pagalbos centrai savo darbo praktikoje jau pastebi atvejų, kai šalims taikant mediaciją, nuo smurto artimoje aplinkoje nukentėjusi moteris yra priversta matytis su smurtautoju, mediatoriaus akivaizdoje aiškinti savo poziciją dėl išlaikymo vaikams reikalingumo ir kitų jai svarbių dalykų.

2020 m. sausio 1 d. įsigaliojus LR Mediacijos įstatymo pataisoms, iš smurtinių santykių išeiti norinčioms moterims kreipiantis dėl santuokos nutraukimo, vaikų išlaikymo, vaikų gyvenamosios vietos nustatymo, bus siūloma susitarti su smurtautoju taikiu būdu, siekiant išvengti bylinėjimosi teisme. Dėl šių pataisų galimai dar labiau sumažės kreipimūsi dėl smurto artimoje aplinkoje.

Remiantis tuo, kas išdėstyta, Specializuotos pagalbos centrai ragina Jus apsaugoti nuo smurto artimoje aplinkoje nukentėjusių asmenų interesus ir išreikšti palaikymą LR Seime registruotam LR Mediacijos įstatymo Nr. X-1702 20 straipsnio 1 punkto pakeitimo įstatymo projektui Nr. XIII P-4238, numatančiam išimtis dėl privalomo mediacijos taikymo šeimos ginčiuose smurto artimoje aplinkoje atvejais.

Lietuvos moterų teisių įtvirtinimo asociacijos, vienijančios 16 specializuotos pagalbos centrų, vardu

Vadovė Jurgita Cinskienė

Lietuvos moterų lobistinės organizacijos, vienijančios 39 organizacijas, vardu

Pirmininkė Audronė Kisieliene

²Komiteto dėl visų formų diskriminacijos prieš moteris baigiamosios pastabos Lietuvai, priimtos 74 Komiteto sesijoje (2019 m. spalio 21 – lapkričio 8 d.) 23 punktas (b) dalis, 7 psl. (žiūrėta 2019-12-02)